

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 7. januar 2009
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsnr.: 2008-792-0758
Dok.: RAJ40834

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 246 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 8. december 2008. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karina Lorentzen (SF).

Lene Espersen
fg. justitsminister

/

Lars Hjortnæs

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 246 fra Folketingets Retsudvalg (Alm. del):

”Hvilke initiativer giver fængselsinspektør Hans Jørgen Engbo kronikforslag, jf. REU alm. del – bilag 161, anledning til?”

Svar:

I det pågældende ”kronikforslag” kritiserer fængselsinspektør Hans Jørgen Engbo behandlingen af børn under den kriminelle lavalder, der begår kriminelle handlinger.

1. Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Velfærdsministeriet, der har oplyst følgende:

”Efter reglerne i lov om social service (herefter serviceloven) kan børn og unge ikke anbringes uden for hjemmet alene som følge af kriminel adfærd, uanset om de er fyldt 15 år eller ej.

Det følger af § 52 i serviceloven, at børn og unge med samtykke kan anbringes uden for hjemmet, når det må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til et barns eller en ungs særlige behov for støtte.

Hvis der er en åbenbar risiko for, at et barn eller en ungs sundhed eller udvikling er i fare, f.eks. på grund af kriminel adfærd, kan børn og unge-udvalget (som består af 3 medlemmer af kommunalbestyrelsen, 1 dommer og 1 pædagogisk/psykologisk sagkyndig) uden samtykke fra forældremyndighedens indehaver eller den unge, der er fyldt 15 år, træffe afgørelse om, at barnet eller den unge anbringes uden for hjemmet, jf. § 58 i serviceloven. En sådan afgørelse kan kun træffes, når der er begrundet formodning om, at problemerne ikke kan løses under barnets eller den ungs fortsatte ophold i hjemmet. Forældremyndighedsindehavere og unge, der er fyldt 15 år, har ret til gratis advokatbistand i forbindelse med anbringelse uden samtykke uden for hjemmet, jf. § 78 i serviceloven.

Inden kommunalbestyrelsen eller børn og unge-udvalget kan træffe afgørelse om anbringelse uden for hjemmet, skal der ifølge § 50 i serviceloven laves en undersøgelse af barnets eller den ungs forhold, som skal omfatte:

1. udvikling og adfærd
2. familieforhold
3. skoleforhold
4. sundhedsforhold
5. fritidsforhold og venskaber og

6. andre relevante forhold.

På baggrund af undersøgelsen skal kommunalbestyrelsen udarbejde en handleplan, hvori der opstilles 1) mål for hver af de seks undersøgte forhold i undersøgelsen, 2) formålet med indsatsen og 3) angives, hvilken indsats der er nødvendig for at opnå formålet.

Den sociale indsats bygger således ikke på en stillingtagen til, om barnet eller den unge er skyldig eller ej, men om barnet eller den unge har behov for særlig støtte eller om barnets eller den unges sundhed og udvikling er i fare – og at der derfor er behov for en social indsats.

Kommunalbestyrelsen i barnets eller den unges opholdskommune skal føre løbende tilsyn med barnets eller den unges forhold under anbringelsen uden for hjemmet, og kommunalbestyrelsen skal som led i tilsynet sikre, at kommunen mindst én gang om året taler med barnet eller den unge under besøg på anbringelsesstedet.

Som udgangspunkt er det den stedlige kommune, der etablerer døgninstitutioner og godkender private opholdssteder.

For både døgninstitutioner og private opholdssteder gælder, at kommunalbestyrelsen i den stedlige kommune har ansvaret for driften af døgninstitutionerne og generelt godkender private opholdssteder. Heri ligger også, at kommunalbestyrelsen skal godkende anbringelsesstedets pædagogiske metode og målsætningen med det pædagogiske arbejde i forhold til anbringelsesstedets målgruppe.

Den stedlige kommunalbestyrelse fører løbende tilsyn med døgninstitutioner og private opholdssteder, herunder at opholdsstederne opfylder de krav, som følger af godkendelsesgrundlaget.

Frem for at etablere en statslig myndighed med stærke kompetencer til at iagttage både pædagogiske og retssikkerhedsmæssige hensyn, bør de kommunale kompetencer styrkes.

For at styrke det kommunale tilsyn har Velfærdsministeriet iværksat to undersøgelser af kommuners og regioners tilsynspraksis. Sideløbende arbejdes der med at iværksætte et efteruddannelsesforløb for tilsynsførende medarbejdere.

Endvidere er Velfærdsministeriet i øjeblikket i gang med et større arbejde på anbringelsesområdet (Barnets Reform). I den forbindelse ligger det allerede på nuværende tidspunkt fast, at der skal ses på eventuelle forbedringer af tilsynet med anbringelsessteder for udsatte børn og unge.

Barnets og den unges retssikkerhed varetages bl.a. ved, at barnet og den unge skal høres, inden der træffes afgørelse om indsatsens indhold og omfang, samt at forældremyndighedsindehaveren og unge over 15 år kan klage over de afgørelser, kommunalbestyrelsen træffer efter reglerne i serviceloven. Herudover har børn, der er fyldt 12 år, og forældremyndighedsindehavere mulighed for at klage over valg af anbringelsessted og ændret anbringelsessted.

Når barnet eller den unge er anbragt uden for hjemmet, reguleres den unges retssikkerhed bl.a. gennem reglerne om magtanvendelse over for børn og unge i serviceloven. Reglerne om magtanvendelse i serviceloven er udmøntet i bekendtgørelsen om magtanvendelse over for børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet. Af bekendtgørelsen fremgår det, at magtanvendelse over for børn og unge omfattes af bekendtgørelsen, kun må anvendes, hvis der er hjemmel til det. Magtanvendelse må aldrig erstatte omsorg og socialpædagogisk bistand. Magtanvendelse skal begrænses til det absolut nødvendige og skal i øvrigt stå i et rimeligt forhold til det, der søges opnået hermed.

Enhver form for magtanvendelse skal indberettes månedsvis til den kommunalbestyrelse, som fører tilsyn med anbringelsesstedet. Det vil således også omfatte de former for magtudøvelse, der er omtalt i kronikforslaget.

Kommunalbestyrelsen skal gennemgå indberetningerne og orientere barnets eller den unges opholdskommune om magtanvendelsen, herunder om indberetningerne har givet anledning til indgreb eller påtaler over for anbringelsesstedet. Drejer det sig om ikke-tilladt magtanvendelse, skal også forældremyndighedsindehaveren orienteres om magtanvendelsen.

For at sikre at medarbejderne på anbringelsesstederne har kendskab til reglerne om magtanvendelse, skal bekendtgørelsen om magtanvendelse over for børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet, udleveres til alle medarbejdere i døgninstitutioner og private opholdssteder, og medarbejderne skal kvittere for modtagelsen. Endvidere skal lederen af anbringelsesstedet sikre sig, at såvel anbragte børn og unge som forældremyndighedsindehaveren bliver gjort bekendt med reglerne i magtanvendelsesbekendtgørelsen, herunder adgangen til at klage, hvis reglerne overtrædes.

For at sikre at kommunerne og medarbejderne på anbringelsesstederne kender til og forstår reglerne om magtanvendelse, overvejes det, hvordan der kan skabes bedre vejledning om reglerne.”

Justitsministeriet kan henholde sig til det, der er anført af Velfærdsministeriet. Det kan tilføjes, at Kommissionen vedrørende Ungdomskriminalitet forventes at afgive betænkning i løbet af 1. halvår 2009, og kommissionen har bl.a. til opgave at overveje, om der kan være behov for at ændre de eksisterende ikke-strafferetlige reaktionsmuligheder i forhold til børn og unge, som begår kriminalitet, og som er under den kriminelle lavalder.

2. Hans Jørgen Engbo anfører i kronikforslaget bl.a., at hvis det er en sænkning af den kriminelle lavalder, som skal til, for at børn får samme proces- og menneskeretlige position som voksne, så går han ind for en sænkning af den kriminelle lavalder.

Justitsministeriet skal hertil bemærke, at den ovenfor nævnte kommission i forbindelse med overvejelserne om de ikke-strafferetlige reaktionsmuligheder også vil overveje, om det eventuelt vil være hensigtsmæssigt at ændre den kriminelle lavalder.